

УДК 351:332

Н.В.Близнюк, к.е.н., **М.С.Грінчук**, к.е.н.,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

ВПЛИВ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА РОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У статті розглянуто шляхи удосконалення контролю системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні.

В статье рассмотрены пути усовершенствования контроля системы бухгалтерского учёта и финансового контроля в Украине.

In the article the ways of improvement of control of the system of record-keeping and financial reporting are considered in Ukraine.

Ключові слова: державне регулювання, регіональне управління, регіональний розвиток, законодавчо-нормативна база.

Закономірність наукового пізнання регіонального управління з урахуванням ринкових механізмів господарювання ґрунтується на гармонізації просторового існування українського суспільства при умові залучення територіальних резервів для розв'язання завдань економічного й соціального розвитку і трансформації економіки держави. Державне регулювання регіонального економічного розвитку активізує господарську діяльність у регіонах за рахунок запровадження нових виробничих відносин і поліпшення використання природно-ресурсного та економічного потенціалу, створенням умов для поглиблення спеціалізації регіонів, прискореного розвитку прогресивних галузей економіки, залучення іноземного капіталу в регіони з найсприятливішими умовами, ліквідації локальних екологічних криз та для створення гідних умов тощо.

Тому на сьогодні дослідження впливу складових елементів механізмів державного регулювання на розвиток регіонів України є актуальним.

Окремі питання щодо вирішення даної проблеми висвітлені в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Серед вітчизняних авторів, що займаються проблемою державного регулювання розвитку регіонів України, можна виділити Л.І.Дідківську, Л.С.Головку, Ю.І.Єханурову, М.М.Якубовського, а серед зарубіжних – М.Портера, К.Макконелла, Л.Брю.

Основна мета статті – визначення шляхів ефективного формування стратегії впливу складових елементів механізмів державного регулювання на розвиток регіонів України, а також визначення основних економічних важелів механізму регулювання регіонального розвитку України.

Суттєвим резервом стимулювання регіонального розвитку є участь регіонів у зовнішньоекономічній діяльності через реалізацію місцевих інтересів з виходом на іноземні ринки товарів і послуг, координація функціонування підприємницьких організацій, зорієнтованих на територіальні ресурси виробничих засобів, робочої сили, сировини і матеріалів, кінцева продукція яких експортноорієнтована.

Основними складовими елементами механізму державного регулювання є:

- ❖ законодавчо-нормативна база;
- ❖ бюджетно-фінансове регулювання регіонального розвитку та селективна підтримка окремих регіонів з боку держави;
- ❖ реалізація державних регіональних програм, а також індикативних прогнозів і місцевих програм соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних утворень [1].

Законодавчо-нормативна база утворює правові засади для реалізації та зміцнення відносин "центр – регіон", впливає на розвиток ринкових відносин на місцях і визначає організаційно-управлінські структури соціально-економічного розвитку регіону. До неї входять законодавчі акти, котрі визначають права та обов'язки регіонів у бюджетній і податковій політиці України, їхні повноваження в керуванні майном, що перебуває в загальнодержавній власності, їх участь у реалізації загальнодержавних і регіональних програм. Нормативні акти регулюють порядок створення та використання регіональних фондів субвенцій, інвестування, соціальної підтримки населення. Для щонайповнішого врахування інтересів регіонів за допомогою нормативних актів вносяться уточнення та доповнення до деяких законодавчо-нормативних актів [2].

Принципи формування та розподілу фінансових ресурсів між державним й місцевими бюджетами є ключовими механізмами регіонального розвитку. Держава скеровує свою політику на зміцнення фінансової автономії адміністративно-територіальних одиниць, сприяє зростанню бюджетних надходжень від їхніх власних доходів.

Податкова система у контексті регіональної політики базується на законодавчо встановлених нормах податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів і розширенні прав місцевих органів влади щодо впровадження місцевих податків і зборів. Для посилення соціального захисту населення, на нашу думку, необхідно використовувати регіональні системи мінімальних соціальних норм: пряме державне інвестування, надання дотацій, створення спеціальних фондів для фінансування регіональних програм, залучення іноземного та вітчизняного капіталу, пільгове кредитування й оподаткування, преференції та використання позабюджетних коштів посилюють вплив держави на економіку регіонів. Із централізованих джерел фінансуються видатки на нове будівництво, роботи з реконструкції підприємств базових галузей промисловості, агропромислового та військово-промислового комплексів, спорудження важливих природоохоронних об'єктів, тобто ті підприємства й галузі, що мають загальнодержавне значення. Держава також фінансує прискорений розвиток галузей економіки окремих регіонів, які могли б якнайшвидше забезпечити стабільне надходження валютних коштів і зростання обсягів виробництва товарів народного споживання.

Особливим напрямком державної допомоги, на нашу думку, повинно бути фінансування структурної перебудови і реконверсії депресивних територій,

тобто таких, де показники розвитку відстають від нормативних або середніх по регіону. Також перевага повинна віддаватись регіонам з відносно низьким рівнем промислового потенціалу та надлишком трудових ресурсів, гірським та іншим регіонам зі складними природно-географічними та екологічними умовами. У такий спосіб держава втілюватиме загальнонаціональні програми для розв'язання найважливіших регіональних проблем, а саме:

- ❖ забезпечення соціальних гарантій для населення регіону;
- ❖ фінансування будівництва й функціонування загальнонаціональних об'єктів освіти, науки, охорони здоров'я, культури;
- ❖ надання цільової фінансової допомоги окремим регіонам для прискорення реформування економіки [3].

Отже, складовим елементом організаційного механізму регіонального управління мають стати інтегративні утворення суб'єктів підприємництва на регіональному рівні, створювані на добровільній основі. Головні цілі: установлення правил поведінки на окремих ринках через прийняття зобов'язань, рекомендацій, процедур, спрямованих на стимулювання окремих напрямків підприємництва, захист та обстоювання інтересів перед державою та її представниками, сприяння сумлінній конкуренції, формування практики працедавців, попередження демпінгу на регіональних ринках.

Реалізація державних регіональних програм – це засіб регулювання розвитку економіки регіонів [2]. Ці програми дають можливість узгодити територіальні, галузеві та державні інтереси. У своїй регіональній політиці держава використовує механізми регулювання, тобто забезпечення підтримання або зміни економічних явищ, їхніх зв'язків та механізми керування за допомогою планування (директивного або індикативного) в межах об'єктів державної форми власності, де планування охоплює відтворення державної власності для виконання загальнодержавних завдань з погляду економічної доцільності. Там, де держава виконує функції регіонального регулювання, її вплив виявляється в застосуванні субсидій, обмежень, податків тощо. Проте суттєвим у новій ситуації, що склалась у перехідній економіці України, є те, що держава вже не може диктувати "що та скільки виробляти", бо виробник тепер орієнтується не на директиви центру, а на власні інтереси та ринкову кон'юнктуру.

Отже, відповідно до структури власності регіонів та конкретних завдань, держава в регіонах може постати в ролі господаря щодо державної власності та "гаранта" стосовно інших форм власності для:

- 1) щонайповнішої реалізації мети розвитку регіону;
- 2) інтегрування різних економічних інтересів усіх учасників господарських процесів;
- 3) оптимізації факторів регіонального виробництва та забезпечення ефективності їх використання на всіх фазах суспільного виробництва;
- 4) забезпечення високої мотивації працівників;

- 5) орієнтації на високопродуктивну працю;
- 6) гарантування соціального захисту населення.

Результативність нових підходів до розв'язання проблем розвитку регіонів пов'язана також з тим, що регіон розглядається не як замкнута система, орієнтована на пошук внутрішньорегіональних резервів, а передбачається використання джерел поза регіоном з огляду на природно-екологічну, економічну, соціальну доцільність тощо.

На наш погляд, основними економічними важелями механізму регулювання регіонального розвитку можуть бути:

- ❖ ставки та порядок оподаткування до регіонального та місцевого бюджетів;
- ❖ бюджетні асигнування в партнерське створення об'єктів ринкової інфраструктури;
- ❖ фінансування капітальних вкладень інфраструктури загального користування;
- ❖ обсяги приватизації та націоналізації (муніципалізації) підпорядкованого майна;
- ❖ розміщення регіонального та місцевого замовлень з поставок та підряду;
- ❖ гарантійні послуги під реалізацію інновацій (у межах власних активів);
- ❖ вплив на грошовий обіг через залишення для використання в регіоні економії (або її частини) з емісійного результату;
- ❖ упровадження в практику регіонального менеджменту індикативного планування (п'ятирічний період) із щорічним оглядом підсумків;
- ❖ застосування програмно-цільових методів розв'язання регіональних проблем;
- ❖ надання преференцій з інвестування в об'єкти експлуатації місцевих природних ресурсів;
- ❖ організація та здійснення запозичень для фінансування регіональних проектів;
- ❖ надання в оренду майна;
- ❖ місцеві концесії на розробки родовищ корисних копалин;
- ❖ організація землекористування для несільськогосподарських потреб.

Отже, сам процес регулювання регіонального розвитку ставить за мету мінімізацію негативного впливу ринкових перетворень, створення дієвих механізмів функціонування регіональної економіки, захист нужденних соціальних верств населення.

Об'єктом регулювання з боку владних структур має бути раціональне використання природно-ресурсного, виробничо-економічного, трудового та рекреаційного потенціалів регіонів. Досягнення збалансованості між виробничою та соціальною функцією на регіональному рівні – джерело прискорення розвитку, зростання споживання і поліпшення життєвих стандартів для населення.

Список використаних джерел:

1. Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки : Навчальний посібник. - 6-те вид., виправ. і допов. - К. : Знання, 2007. - 214 с.
2. Ковтун О.І. Державне регулювання економіки : Навчальний посібник. - Львів : Новий Світ-2000, 2006. - 432 с.
3. Державне регулювання економіки України: методологія, напрями, тенденції, проблеми / За ред. М.М. Якубовського. - К., 2005.
4. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.blackseatrans.com/>